నా గాజుమేడ

(వాక్చిత్రం)

ముప్పై ఏళ్ళక్రితం సంకల్పించి ఇరవైయేళ్ళక్రితం ప్రారంభించిన నా గాజుమేడ యీనాటికి పూర్తయింది. దాని నమూనా ప్రఖ్యాత పురుషులే తయారుచేశారు. గ్రీసుదేశపు శిల్పులు ప్రాక్సిటెలిస్, ఫిడియస్, ఖాల్డియన్ యువరాజు 'గుడియా', అసిరియా చక్రవర్తి అశ్రుబనిపాల్ సౌధంలో దారు చిత్రాల నిర్మాత ట్రాజన్, ఇంగ్లండులో గోడకట్టిన రోమ్ రాజు హాడ్రియన్ — వీరు నమూనా సిద్ధంచేశారు. తంజావూరు ఆలయశిల్పులు, హరప్పాపుర నిర్మాతలు దంతంలో సౌధనిర్మాణం జరగాలని సూచించారు. దంతంరంగు కాలం గడచినకొద్దీ పోతుందన్నారు ఎల్లోరా శిల్పులు. సౌధ నిర్మాణానికి కావాల్సినంత దంతం అసలు ప్రపంచంలో దొరకదన్నారు అమరావతీ స్థూప నిర్మాతలు. ఏనుగుల్ని చంపితే ముందు ముందు ధనికుల వేట, క్రీడా వినోదాలకి ఏనుగులు లేక వారంతా తిరుగుబాటు చేసి యీ దంతపు భవనాన్ని నిర్మూలం చేస్తారు గావున ఆ యత్నం చెయ్యొద్దని 'మాకియవెల్లి' సలహాపైన అది విరమించాను.

మంచిగంధపు మేడ కట్టమని మొహెంజదరో మేస్త్రీలు సూచించారు. నైలు రాణి క్లియోపత్రా వల్లకాదంది. పాములొస్తాయట. పాములంటే అసహ్యంతో మిళితమైన మమకారం ఆమెకి. 'ఆ పాముని ముద్దిడుకుని మరణిస్తే ఎంతబాగుంటుందో' అనుకునే ఆ సుందరాంగనమాట కాదనలేకపొయ్యాను. అద్దమే

మంచిదని పెద్దలు నిర్ణయించారు. సరే, అల్లాగే అద్దాలమేడ కట్టమన్నాను. భూమి తవ్వారు — విరోపా దేశాలలో వారికి నంత గాజు పోగుచేశారు. పునాది అవసరంలేదన్నారు, గాలిలో తేలిపోవాలి గాజుమేడ గనక. ఎందుకేనా మంచిదని, కాస్తంత పునాదులు వుంచుదామన్నారు మహాశిల్పులు, 'గియోటో' 'సినోరెల్లిలు'. పక్కగోడలు జర్మన్ శిల్పి 'గ్రోపియస్' పని; ద్వారబంధాలు, 'డోనటెల్లో' పూర్తిచేశాడు. కప్పులు 'లినార్డోడ విన్సి', 'మైకెల్ ఏంజిలో' — ప్రముఖశిల్పులతయారి. మధ్య పెద్ద హాలు. హాలు నగిషీలకి జపానీయ కళాకారుడు 'ఉటమారో'ని రప్పించాను. పై అంతస్థులు ఆంగ్లశిల్పులు 'ఇనిగో జోన్స్', 'క్రిస్టఫర్ రెన్', ఢిల్లీలో వైస్రాయ్ భవనం కట్టిన 'ఎడ్విన్‌లుట్యెన్స్' ల సలహాపైననే తయారైనవి. మెట్లవరుసలన్నీ 'సెల్లినీ' ప్రతిభని చాటుతాయి. భరతముని సూచనల ననుసరించి ఒక నాట్యశాల తయారుచేశారు. కలలు కనేటందుకు తాజ్‌మహల్‌లాంటి ఏకాంత స్వప్నభవంతి, తాజ్‌మహల్‌శిల్పులే తయారుచేశారు. దాన్నిండా కుడ్యచిత్రాలు, ఫ్రెస్కోలు, ఫ్రీజ్‌లు, రామప్పఆలయం నిర్మాతల నాయకుడైన శిల్పి చంద్రభూషణ్ చెక్కిపెట్టాడు. అందులోనే మైకెల్ ఏంజిలో ప్రత్యేకశ్రద్ధతో చెక్కిన వీనస్‌డిమైలో శిల్పం, 'నాగిని' నగ్నసౌందర్యం అమర్చబడ్డాయి. ముంతాజ్‌సతిప్రతిమ నల్ల రాతిలో ముసుగువేసుకుని, యమున నదీతీరాన్ని భేదిస్తున్నట్లుగా కూర్చి, దానికింద 'కలలుకనేవారికి కన్నీటి కేమి కొదవ' అని సువర్ణాక్షరాలలో వ్రాశారు. ఈ ప్రతిమలమధ్య ఏకాంతం కుదరదని మొరెట్టుకున్నాను. ఇవేవీ లేకుండా ఏకాం

తంగా ఆలోచించేటందుకు, వినోదించేటందుకు నాకు పైన వొక బుడుజులాంటిది కావాలన్నాను. 'ఏకాంతంగా వినోదించడం యీ సృష్టిలో సాధ్యం కాదనీ, వినోదానికి మరొకరు కావాలనీ, అసలు నా గాజు మేడ నిర్మాణంలో అంతర్యం ఏమిటో తెలవియ్యమనీ పేచీలు వెయ్యసాగాడు' సొక్రటిస్.'

నాకీ ప్రపంచం గంద్రగోళంగా వుంది. జాడ్యం, కుళ్ళు, యుద్ధాలు, వార్ధక్యం, మృత్యువు - వీటినుండి తప్పించుకు పారిపోయి దూరంగా వొంటిగా ప్రశాంతంగా గడపాలని వుంది' అన్నాను.

'మనుషుల్లో వుండలేని మానవుడు' అని ఆక్షేపించాడు 'రూసో'. దూరంగా వెళ్ళి, సమాధిలోపడి, దీక్షతో తపస్సు చేస్తేగాని మానవుడు ఉత్తమలక్ష్యాలను సాధించలేడు. క్రీస్తు, మహమ్మదు, శంకర, త్యాగరాజు, బుద్ధుడు - అందరూ యీ విధంగా వెళ్ళిపోయి ఆత్మబలం సమకూర్చుకుని ముక్తిని సాధించినవారే - నాకూ అల్లా అవాలని తోచడంలో తప్పేమిటి?

'బుద్ధుడు మృత్యువుని జయించగలిగాడా? జాడ్యాన్ని మాపగలిగాడా? వార్ధక్యాన్ని వారించగలిగాడా?' అని హేళనగా ప్రశ్నించాడు 'కాన్ఫ్యూషియస్.' అతనికి వ్యవధి చాల లేదు. శిష్యులు కొందరు చుట్టూ జేరి అప్పుడే సాధించేశావులే అంటే నమ్మేసి బోధనాపద్ధతులు, సిద్ధాంతీకరణ, ఉద్యమ వ్యవస్థాపన మొదలైనవాటిల్లోపడి, అసలు కోరినదాన్ని వొదిలేశాడు - అంటూ సమర్థించాడు బెర్నార్డుషా. నాబోటిగాళ్ళు వరో కోట్వుంద దీక్షగా పట్టుదలతో వేటిని కాంక్షిస్తే అవి

సిద్ధిస్తాయి – అని షా, డార్విన్, 'బెర్గ్‌సన్లు' ధైర్యం చెప్పి ఉత్సాహపరుస్తూ వెన్ను మీద చరిచారు.

ఇంతకీ యింత పెద్ద పెద్ద ఆలోచనలు నాలో తీవ్రంగా తిరగాడ్డంలేదు. సామాన్య ప్రజలందరికీ లభ్యమైపోతున్న విష యాలపై నాకు సమ్మతం, మమకారం తగ్గిపోతున్నాయి. అందరికీ చదువు విజ్ఞానం లభ్యమైతే నే దానిని సంపాదించుకోవా లన్న కాంక్ష క్షీణిస్తోంది. ఉత్తమకళ ప్రతివారూ ఆస్వాదిస్తు న్నారనగానే నాకు, ఆ కళ చవకదిగా కనబడుతోంది. అందరూ మెచ్చుకున్నది నే మెచ్చుకోలేను; అందరూ ఆనందించేది నే ఆనందించలేను. నా అనుభవం, ఆనందం అపూర్వంగా, ఎవ్వ రికీ లభ్యం అవనివిగా, నా స్వంతవిగా వుండాలి. అందుకే యీ గోలంతా.

ఈ జనం అంతా స్వర్గంలోకి పోతారంటే నాకు స్వర్గా నికి పోవాలనే లేదు. 'ఈ ఆలోచనలు నరకంలోకి నెట్టుతా యిలే' అన్నాడు డాంటె. అక్కడికే పోతాను.

పూర్వం మాటలటుండీ. ఒకొక్కడు వొక్కొక్క గ్రంథం వ్రాశాడంటే అది మతమై కూర్చునేది. దానిలో రహస్యం విశదీకరించేందుకు వొందలాదిగా వ్యాఖ్యాతలు, శిష్యులు బయలుదేరినారు. మరిప్పుడో – సుళువుగా వ్యవహార భాషలో సామాన్య మానవుడికి అర్థమయ్యేలా వ్రాయాలి. నాట్యం అందరికీ రుచించాలి. చిత్రలేఖనం నిత్యజీవనంలో వుప కరించాలి. ఏ కళాఖండం ఇరవై నయాపైసే మించరాదు. అనుభవించేటందుకు జీవితానుభవం, సంస్కారం, పాండిత్యం, ఊహ, కృషి ఏవీ అక్కర్లేదు. అందుకనే యిక్కడ వుండ

లేను. దూరంగా ఏకాంతంగా ఉత్తమ కళని, గొప్ప సౌంద ర్యాన్ని, ఆత్మసాక్షాత్కారాన్ని సాధించి వ్యక్తిత్వాన్ని, ప్రత్యే కతని ఋజువుచేసుకొని ఆధ్యాత్మికానుభూతిని పొందుతాను. అందుకే యీ గాజుమేడ.

'హోమర్', 'గెధె', 'టాల్‌స్టాయి'లు బాగుందని, కానీ మన్నారు. షేక్స్పియర్, వేమన్నలు పెదవి విరిచి, అసమ్మతిని తెలియచేస్తూ తల పంకించారు.

ఏకాంత బురుజు నిర్మాణం పూర్తిచేసిన అద్భుత శిల్పులు – 'కర్రెజియో', 'టియిపోలో', 'రూబెన్స్', 'బెర్ని నీ'లు. 'ఎరిక్‌జిల్'గారు డైనింగ్‌హాల్ సిద్ధంచేశారు. పోర్టికో, బాల్కనీ 'ఆరిస్టిడి మాలియెల్' తయారుచేశాడు. ఈ 'మాలి యల్' స్త్రీ నగ్నప్రతిమ చెక్కడంలో నిపుణుడు. నాలో నేను నవ్వుకున్నాను.నాకీ శిల్పాలెందుకు? రక్తమాంసాలతో సజీవు లైన నగ్నస్త్రీలే వుంటున్నప్పుడు – కళాజగత్తులో మిథ్య ప్రతి మలతో నిమిత్తమేమిటి ? అతని వుత్సాహాన్ని అరికట్టడం యిష్టంలేక వూరుకున్నాను. ఇంక పడకగది. ఇది కేవలం 'రోడిన్' చెయ్యాల్సిందే. అజంతా, ఎల్లోరా నిర్మాతలు యీ పనికి ఎగడ్డారు – వారిని పంపించివేసేటందుకు నా తాతలు దిగిరావాల్సివొచ్చింది. వాళ్లు గొప్ప పనివాళ్ళే. కాదనను. చిన్నవి, నాజూకువి వారివల్లకాదు. అంతా భారీగా, పెద్దెత్తున సాగాలి. పైగా మతంలో పడిపోతారు. నామతం మానవత్వం. రోడిన్ దీనికి తగినవాడు. మానవత్వంలోని హృదయాన్నే కాకుండా, అస్థిపంజరాన్ని సహితం ఎత్తి చూపగల ప్రతిభా శాలి. అద్భుతమైన గది. మరి మంచం ఎక్కడ?

నవ్వాడు రోడిన్. 'మంచం వుండకూడదు. గది అందం చెడుతుంది. పైగా నువ్వు నిద్రపోదల్చుకోలేదుగా. ఆనందం, అనుభూతి, ఏకాంతంలో ప్రశాంతత అవి కావాలిగా - నిద్రపోతే అవి దొరకవు.' 'అవునేమాత్రం. అది కేవలం ఒక ఆదర్శం. దాన్ని సాధించడానికి, సాధ్యపడినంతవరకూ ప్రయత్నిస్తాను. అంతేకాని నిద్రాహారాలు మానుకోమనా! నిద్రాహారాలు మానవత్వానికి సూదంటురాయి - పునాది. మంచానికి కోళ్ళు' అన్నాను.

మరో ఏడాదికి సిద్ధంచేశాడు.

'ఏది మంచం?'

'ఇదిగో'

నాలుగు కోళ్లు మాత్రం వున్నాయి. నాలుగు తలలులేని స్త్రీమూర్తులు. ఒకామెకి పిరుదులు లేవు; మరొకామెకి స్తనాలు లేవు. మూడో ఆమెకి చేతులు లేవు. నాలుగో ఆమెకి పాదాలు లేవు.

'మానవత్వం అనే మంచానికి కోళ్ళు' అని నవ్వుకుంటూ పొయ్యాడు 'రోడిన్.'

పిచ్చివాడు. 'లినార్డోడావిన్సి'ని అడిగాను యిదంతా ఏమిటని.

'ఆమాత్రం తెలీదా. మానవుడు పరిపూర్ణ సౌందర్యాన్ని భరించలేడు. కొంచెంలో పోయిన అందం, పాపాలకి తావున్న మంచితనం, అమరత్వం ఆశించే అల్పాయువు - యివే మానవత్వం ప్రకటిస్తాయి. పరిపూర్ణ సౌందర్యం, మంచితనం దైవానికి సాధ్యం. ఏ ఆలయంలోనైనా సరే, అన్ని అవయ

వాలు సరిగ్గావున్న ప్రతిమను మూశావా నాయనా? దైవో వినస్ చేతులేవి? ఖజురాహోలో పాలిస్తున్న స్త్రీమూర్తి చన్మొన ఏమైంది? అజంతాలో నల్ల రాణి కాలాంకర తియ్యా రేమి? వుంచను, నాయనా! వుంచకు. మానవుడే వాటిని ధ్వంసంచేస్తాడు. పరిపూర్ణ సౌందర్యం భరించలేడు.' ఇదంతా చరిత్రకారుడు గిబ్బన్‌కి నచ్చివుండలేదు. అతని వుద్దేశంలో మానవత్వం సంపూర్ణంగా వికసించినప్పుడు గొప్ప నాగరికత బైలుదేరుతుంది. సహజమైన కోర్కెలు తీర్చుకునే అవకాశం వుండి, మానవుడి అనుమానాలు, సర్వేంద్రియాలు వికసించి, వాటికి సరైన సృష్టిశక్తులు ప్రకటితమయ్యే అవకాశం వున్నప్పుడు, వున్నతమైన నాగరికత ఆదర్శశిఖరాన్ని అందుకుంటుంది. రోము నాగరికత ఆవిధంగా విజృంభించింది. తరవాత క్రైస్తవ మతం వ్యాపించి, సహజమైన వాంఛలను అరికట్టే నైతిక విలువలు ప్రచారమైనప్పుడు, మానవుడు సృష్టిశక్తులు కోల్పోయి, తన శరీర అవసరాలకి పూర్తిపని కల్పించక, పరలోక చింతనలో పడి ఈ లోకాన్ని విడిచిపెట్టినప్పుడు, నాగరికత పతనం జరుగుతుంది. రోము నాగరికత ఆవిధంగా పతనంచెందింది' అంటాడు చరిత్రకారుడు గిబ్బన్.

'విజృంభించి శిఖరాన్ని అందుకున్న ప్రతి నాగరికత పతనంచెందితీరుతుంది - మానవుడు పుట్టడం, పెరగడం, వృద్ధిచెందడం, కృశించి, నీరసించి, క్రుంగి, వార్ధక్యంలో మృతిచెందడంలో సృష్టిలయ వ్యక్తమైనట్లు, నాగరికతలు పతనం

చెందడం చరిత్రలో లయ – అందుకోసం విచారించనక్కర్లేదు' అంటాడు మరో చరిత్రకారుడు 'స్పెంగ్లర్.'

కాబట్టి స్వేచ్ఛగా ఇంద్రియాలకు పనికల్పించి, సుఖించి, ఆనందించినప్పుడే మానవుడి జీవితానికి పరిపూర్ణత సిద్ధిస్తుంది. కావున ప్రవక్తలు ప్రతిపాదించిన మతానికి లొంగిపోవద్దని 'సోక్రేటు', 'వాల్ట్ విట్‌మన్', 'సోలమన్' చక్రవర్తి, సముద్ర గుప్తుడు, నా ఊహలని, సంకల్పాన్ని ఆమోదించి హుషారిచ్చారు.

ఇనుము, గాజుతో గాజుభవనం నిర్మించిన 'పాక్స్టన్' దొరగారు మేస్త్రీగా వుంటూనన్నాడు. ఖండాంతరాలనుండి గాజు తెచ్చారు. పనివాండ్రమాటేమిటి?

'నువ్వు మా వారసుడవు – మా గడింపు, సంపాదనా, అంతా నీవే. మేం సమకూరుస్తాం పనివాండ్రని' అని పెద్దలు ముందుకొచ్చి పనివాండ్రని రప్పించారు. వేలు, లక్షలు, కోట్లు– సూర్యుణ్ణి వెన్నుమీద కట్టేసుకుని, గాజులా మెరిసే ఇనుప కండరాలతో, అస్థిపంజరం కదలికతో భూమాతని అదరగొట్టే భుజబలంతో, 'హమ్మురాబి', హానిబాల్', 'నెబుకాడ్‌నాజర్' 'షార్లిమేన్', 'దిన్ఇలాహి', ఈజిప్టురాజు 'హైక్‌సోస్', 'అక్బర్', 'అశోకుడు', 'తైమూరు', 'ఛెంగీస్‌ఖానుడు', సుమేరుప్రభు 'ఊర్ ఎంగర్' – ఎందరెందరో మహారాజులు తమ ఆధ్వర్యంలో నాగరికతలు నిర్మించిన పనివాండ్రని రప్పించారు. లెక్కలు, చిట్టాలు, కొలతలు, ప్రణాళిక నిర్వహణ, 'లైకర్ గస్', 'హోబ్స్పియర్', 'కౌటిల్యుడు' చూస్తున్నారు. వారి కష్ట సుఖాలు కనుక్కుంటూ 'శ్రీనాధుడు', 'మార్కస్ అరిలియస్'

శ్రమపడుతున్నారు. తాపీపనివాడు 'చెంగిస్' చెప్పుచేతుల్లో పిరమిడ్లు లేవనెత్తిన శ్రామికులు వారంతా — చైనాగోడ లేవనెత్తినవారు ఆ యూదుల; బాబిలన్ ఆకాశంలోకి లేవనెత్తినవారదుగో!

చురుకుగా, వేగంగా పనిచెయ్యమని, 'సావనరోలా', 'నానాఫర్నవీసు', 'సెనెకా' వుద్బోధిస్తున్నారు. అటునుంచి యిటు, యిటు బాగులేదు, యిటునుంచి అటు సామగ్రిని ఫిరాయించి, ఒక్కొక్కపని రెండేసిమార్లు చేయిస్తున్నాడు 'మహమ్మద్ బిన్ తుగ్లక్.' బద్ధకించినవాడిని చావతంతున్నాడు బొబ్బిలి పాపారాయుడు.

పనివాండ్ర చెమటలు కారి నదులైనాయి. ఆ నదిలో క్లియోపాత్ర గాజుపడవలో షికారుకి రమ్మంటుంది. చెమట వాసన, వాడిన రోజాపుష్పం కాక మరేమిటని ఓమర్ ఖయ్యామ్ కులాసాపాటలు. 'హాండల్', 'బెథోవెన్', 'మోజార్టులు' తమ గానంతో వారి శ్రమ తొలగిస్తామంటారు. ఈజిప్టు రాజు 'ఇక్‌నాటిన్' భార్య, మహా సౌందర్యవతి, ఆరుగురు బిడ్డలతల్లి 'నెఫెర్‌టిటి' వారి కాలక్షేపానికి నాట్యంచేస్తానంటుంది.

'నెఫెక్‌టిటి' సౌందర్యం, రక్తమాంసంతో కూడిన కండకావ్యం. రెండు మేఘాల మధ్యనుండి పొడుచుకొచ్చిన సూర్యకిరణంలా బుగ్గలనుండి దూసుకొచ్చిన ముక్కు; పర్వత శిఖరం వెనక దిగి సగమైన సూర్యబింబంలాంటి ఆమెనోరు — నిజమే, కాని ఆరుగురు పిల్లల తల్లి నాట్యంచెయ్యడమా! పిల్లలొకటి చొప్పున పొట్టకింద ఆ ముడతలు లయకి లొంగుతాయా?

రంగాజమ్మ నాట్యానికి వొప్పుకున్నాను ఆఖరుకి. ఆలయంలో స్త్రీశిల్పాల స్తనాలనిండుతనం, బలం, వొంపుల వొయ్యారం, చూపుని ఆ రెంటి మధ్య బంధించివేసేటందుకు మాత్రం మిగిలిన సందు - చూపు యింకెటూ ప్రసరించినా, గొలుసుతో కట్టేసిన చిరుతపులికిమల్లే మళ్ళా వాటిమధ్యకే రావాలి మరి!

ఆ కూలీలు, ఆ మేస్త్రీలు అల్లా వారాలు, నెలలు పని చేస్తున్నారు. వర్షానికి తడిసేబట్టలు లేవు; ఎండిన చర్మం తడవదు. ఆ ఎండని, ఆ వానని, ఆ తడిని, ఆ వేడిని ఆ ఎముకలు పీల్చి శిథిలాలుగా జీవంతో చరిత్రతో కదులుతున్నట్లు వారిరక్తం గాజై, వారి వాసన వాతావరణమై, వారు విడిచేసిన శక్తి రేడియమ్‌గా, న్యూట్రాన్, పాజిట్రాన్, సైక్లోట్రాన్, ఎలక్ట్రాన్ల క్రియ-ప్రతిక్రియల గొలుసుగా, భాషలేనివారి ఆకలి ఆలోచనలు అతుకులుగా, చావడానికి ఓపిక లేనంతగా శ్రమించిన వారిప్రాణాలు నగిషీలుగా, యుగయుగాల జిజ్ఞాసపరిణితి అంతస్థులుగా నా గాజుమేడ లేచింది - యీనాటికి పూర్తయింది.

వా రేమీ ప్రతిఫలం కోరలేదు. 'ఇది మాఆస్థి-మాశక్తి-వారసుడుగా నీకు ధారపోస్తున్నాం. స్వీకరించు. తీరిక వున్నప్పుడు ఎప్పుడేనా మమ్మల్ని స్మరించు. అంతే చాలు' అన్నాడు వాళ్ళందరి తరఫునా నాగార్జునాచార్యుడు.

వారిని చూస్తే జాలేసింది. వారికాలంలో వారు మహాపురుషులు - కానీ నాముందు వా రెంత? వారిఅజ్ఞానం, సంకుచిత దృక్పథం, పరిమితమైన చైతన్యం - నా కెంతో అల్పంగా కనిపించాయి. వారు వారి వారి యుగాల ప్రతినిధులే కావొచ్చు; వారి వారి యుగాల విజ్ఞానం, ప్రతిభ

వారిలో కేంద్రీకరించి వుంచొచ్చు. కాని, నేను, ఆ యుగాలలో బందీనైనాను. అవి నాటి ముందుకు చూడలేవు. నాకు తెలుసున్న వాటిల్లో నెపోల్యనుకు వారికి తెలుసా? చరిత్ర చీకటి గుహాలు నాతో వెలుగు చూశాయి. బూడిదై యింకా నవ్వుతున్నారా నన్ను చూసి! అవును, నేను బూడిద నవుతాననేగా? అవుతేనేం? నా జీవితం నిండైనది, నా చైతన్యం, జిజ్ఞాస, విశ్వాసం, వెలుగు; సృష్టి విజృంభణ, ఆత్మసాక్షాత్కారం నాలో దైవం కానేవు యథార్థమయ్యే పరిపక్వత వారి కేది? వారి పళ్ళమధ్య కాలం మట్టికొట్టింది — నామాటో? గాజుముక్కలు.

నా గాజు మేడ ఎంతో పెద్దది. ఈఫెల్ బురుజుకంటె వెయ్యిరెట్లు ఎత్తైంది; ఎవరెస్టు శిఖరంకంటె వొందరెట్లు పెద్దది —

'ఎక్కడ పెట్టం?'

'పైకి దూరంగా ఎత్తుగా యీ లోకానికి అందకుండా చాలా దూరంగా' అన్నాను. పైకి పెట్టేశారు.

కింద భూమిఅంచు గుండ్రంగా కనిపిస్తోంది — ఆకు పచ్చగా, గోధుమరంగుతో చిన్నచిన్న గుట్టలు — మళ్ళా చదునైన నేలా. అక్కడక్కడ కొండపల్లి బొమ్మలల్లే గుడిసెలు, భవనాలు. చెట్లచాటున, గుట్టల నీడలో భయపడి దగ్గరకి జరిగినట్లుగా చుట్టూ పొగలో మసగగా ఆకృతికోసం పెనుగులాడుతున్న గ్రామాలు, గ్రామాలలో రొద చీమల బృందగానంగా వినబడుతోంది. మేఘాల మధ్యనుండి అక్కడక్కడ కొండజాతికన్య రొమ్ములకిమల్లె పర్వతశిఖరాలు; కొండజాతి

కన్య చింపిరిజుట్టులా అడవిపరంపర. మిగత అంతా సముద్రం – పచ్చగా, తెల్లగా కరిగిన ఇటుకల మాదిరి వొడ్డుకేసి కదులుతున్న సముద్రం.

ఆ కెరటాలకేసి చూశాను. ఎప్పటినుంచో వున్న సముద్రం – చరిత్రకందని వయస్సు. అనంత జీవి. చీరవిడిచేసినట్లు కింద లోతుగా భూమి. మళ్ళా చీర వెతుక్కుంటున్నట్లుగా, వొడ్డుకేసి సిగ్గుపడుతూ పరుగులు! వాటి కెంత మమకారం! ఆ పెద్ద కెరటం తండ్రి – నెరిసిన గడ్డం తెల్ల తుంపరలు – మెల్లగా ముసుగుతీసి చూస్తున్నాడు సంతానాన్ని. అవి పిల్లలు; ఆ వంకర కెరటం, పడుచుదనంలో విర్రవీగి, ప్రేమలో విషాదం తెలియకుండా భ్రమించి మిడిసిపడుతూ వొడ్డున శృంగారంకోసం విరగబడుతోంది. వాడు ఆ పోకిరి కుర్రాడు బంతనుకొని రాళ్ళని తన్ని 'అమ్మో కాలు విరిగిం'దని వెల్లికిలపడ్డాడు. ఏంబులెన్సులా అక్కయ్య లోపలికి లాక్కుపోయింది. స్త్రీలు, పురుషులు యీ చోద్యం చూడాలని వొడ్డునపడి చీలిపోతున్నారు – వొంటిగా వొస్తారు, వొంటిగా వెడతారు – యీమధ్యలో సముద్రమంతటి ప్రేమ వాటికి పాపం! ఆ వృద్ధతండ్రి 'భద్రం' 'భద్రం' అంటూనే వున్నాడు. ఎవ్వరూ వినిపించుకోరు – వ్యక్తిత్వాన్ని అలవరచుకున్న జీవిత పరిశోధకులు. చస్తారు. అంతే పర్యవసానం. ఒకరిద్దరు వొడ్డున వొళ్ళు కాలి 'బాబో' అని నాన్నని వెదుక్కుంటూ లోపలికి పోతారు. కాని నాన్న లేడు. వృద్ధుడు ఆ మూల రాళ్ళగుట్టకింద ఇసికతెన్ను చూసి, భగవంతుడని భ్రమించి, భక్తితో తల పగలకొట్టుకుని హాతు

డయ్యాడు. తండ్రిలేని ఆ కెరటాలు అమ్మకోసం లోపలికెళ్ళి ఆమెలో కలిసిపోయ్యారు. అమ్మా నాన్న ఐక్యమైన దే సముద్రంహృదయం, రహస్యం; అమ్మో! దానిలో ఎన్నో దాపరికాలు; కుట్రలు, కుళ్ళు, దగాలు, అపచారాలు, పాపాలు. పాటుపోటులు పశ్చాత్తాపం: చందమామ రాత్రి, పగలు సూర్యుడు తీర్పు; అఘాతంలో దుండగాలకి ఒళ్ళుమండి తుపాను లేపి దాన్ని కడిగి పవిత్రంచేస్తూంటారు. ఆమెనిట్టూర్పుకి మోసపోకండి. ఆ మూలుగు బాధనుకోకండి. అంతా దగా. పైకి నాటకం. దాపటట్టలో దాగిన ముత్యపుచిప్పకు తెలుసు యీ వేషం; వొంపుతిరిగి చిప్పలో దాక్కుని ముత్య మవుతుంది — తపస్సుచేసే ఋషికిమల్లె. ఈ సముద్రం, యీ లోకం దగా అని, మాయ అని యిద్దరికే తెలుసు. ఈ సంగతి మనుషుల కెల్లా తెలుసు? యోగిని పట్టుకుని లేపి ఏమిటని అడుగుతాడు; ముత్యాన్ని వేటాడి ప్రేయసిమెడలో వుంచి మురిసిపోతాడు. సముద్రంలో చాంచల్యం ఆ ముత్యంలో మిగిలివుంటది — అది ఆమెని ఆవరిస్తుంది. ఆమె అతన్ని విడిచి మరొకరితో పోతుంది.

ఎంతసేపని చూడను సముద్రంకేసి ! విసుగెత్తింది. లోపల హాల్లో కెళ్ళాను. అన్నింటిలో నేనే — ఎన్నో నేనులు— కోణానికో చదరపు నేను. వంకరటుంకుపుకో గుండ్రని నేను — పొడుగ్గా నుసురు సాగేసినట్లు; పొట్టిగా గడ్డల నొక్కేసినట్లు — ఆ రంగులమధ్య, ఆ వెలుగులనడుంగా — వికృతమైన వొస్తువు నేను ఒక్కణ్ణే. బైట నిలబడి ఆనందించనా? అసలు బైటనేది లేదు; వొక్కొక్క సూర్యకిరణం గోడలమీద పడి విరిగి

ఏడురంగులుగా ముక్కలై నా కంటిపాపల్ని కాల్చివేస్తున్నాయి. చందమామలో రంగువంకరలు, వంకర రంగులూను.

రామాయణంలో వెన్నెల వర్ణన చదువుతానంది మొల్ల. ఆమె నల్లటి మొహం ఏడురంగులతో కలతచెందింది. భయంతో కప్పుకున్న చీరమడతలు జారి విడిపడ్డాయి. మొల్లవి పెద్ద నిండైన స్తనాలు. ఆ అద్దాలమధ్య అవి అతిశయోక్తిగా శిథిలాలయాల పూదిరి దగ్గరగా వెళ్ళి చంద్రగోళాన్ని చూసినట్లు వికృతంగా మరీ పెద్దవిగా నాలుగు, పదహారు — అబ్బ, వేలు, కోట్లు — అంతా అవే. నాకు వూపిరాడదు నేను దూరంగా బురుజులోకి వెళ్ళిపోయ్యాను. రంగాజమ్మ నృత్యం చెయ్యడానికి సిద్ధం. నగ్నంగా వున్నప్పుడు, చోటుచేసుకుని ఆమెరొమ్ములమధ్య నా మొహం దాచుకోవాలని వుండేది— వాటిల్లో అంత పారవశ్యత, ఓదార్పు, అభయం వున్నాయి. కాని మొల్ల వుదంతం చూసింతర్వాత నేను వివస్త్ర అయిన స్త్రీని భరించలేను. చీరలు, వొకదానిపైన వొకటి వొంద చీరలు కట్టుకుని మరీ నాట్యం చెయ్యమన్నాను. 'పుట్టబొమ్మనా?' అన్నదామె ఆక్షేపణగా. ముత్తుస్వామి దీక్షితులు తంబూర తీసుకొచ్చాడు. మాస్కోనుంచి తిరోగమించినపుడు మిగిలిన సైనికులతో డ్రిల్లుచేయిస్తానంటాడు నెపోలియన్. 'బెర్లియోజ్'ఆర్కెస్ట్రా వినిపిస్తానంటాడు. నా బొమ్మ గణిత శాస్త్రంలో చిహ్నాలుగా విభజించి గీస్తానంటాడు 'పాల్ సెజాన్.' ఆదిభొట్ల నారాయణ హరికథ చెబుతాడట. తాన్సేన్ గానంచేస్తానంటాడు. తెనాలిరామకృష్ణుడు భోగందాని భోగట్టా వినమంటాడు. 'ఎర్రాప్రగడ', 'ముద్దుపళని', 'లారోషిఫోకల్ట్

'బాస్వెల్', 'చిలకమర్తి', 'బారెస్సు', 'అరిస్టాటిల్' తమ రచనలు చదువుతామంటారు.

సోక్రటిస్ ఒక ప్రశ్న వేశాడు.

'ఇవి చూసేటందుకు, వినేటందుకు, ఆనందించేటందుకు జనం ఏరి? ప్రేక్షకులో?'

నా కోసమేగా, నేనే ప్రేక్షకుణ్ణి.

ఆస్వాదించే రసికులున్నప్పుడే కళాకారుడి విజృంభణ. ఒక్కడే వుంటే అతని కేం వుత్సాహం వుంటుంది?

'పోనీ మీరంతా వున్నారుగా' అన్నాను.

'వారందరూ కళాకారులే—వాళ్లలో వాళ్ళకి పడదు నీకు తెలుసుగా. వొకళ్ళని చూసి వొకరు వోర్చలేరు. ఒకరు వేదిక పైనున్నప్పుడు యితరకళాకారు లెవ్వరూ వుండరు' అన్నాడు సోక్రటిస్.

'పర్యవసానం?'

'భూమిదగ్గరగా చేరి, అక్కడికి వారిని రప్పించడమే' అన్నాడు.

అతని తెలివికి మెచ్చి, నా మేడను గురించి ప్రేక్షకజనం వేసే ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పే ఇన్ఫర్మేషన్ ఆఫీసరుగా సోక్రటిస్‌ని నియమించాను.

కిందకి దించే యేర్పాట్లు చెయ్యమన్నాను.

ఆ వింతగా నవ్విన వ్యక్తి 'ఆల్బర్ట్ ఐన్‌స్టిన్'

'అది సాధ్యపడదు. భూమినే మనదగ్గరికి రప్పించాలి' అన్నాడు.

'అదేమిటి?'

'ఆమాత్రం తెలీదా? భూమికి ఆకర్షణశక్తి వుంది. దాన్ని అతిక్రమించి మరోగోళం ఆకర్షణశక్తి అణువులను ఆకర్షించే అణుపదార్థాన్ని గాజులో వెయ్యించమని పాక్స్టనక్కి సలహాయిచ్చాను. లేకపోతే నీ గాజుమేడ కిందకి పడి కూలిపోను' అన్నాడు.

'అవుతే భూగోళం మనదగ్గరకొస్తుందా?'

'గాజులో అణుపదార్థం సాంద్రత తగ్గించాలి' అన్నాడు ఐన్స్టిన్.

'మరి కానివ్వండి. ఎంతకాలం పడుతుంది?'

'ఏ గడియారంచొప్పున ఎంతకాలం?' అని ప్రశ్నించాడు.

'అంటే?'

ఈమాత్రం తెలీదా? కాంతి సెకనుకు లక్ష ఎనభై ఆరువేలమైళ్ళ వేగంతో ప్రయాణంచేస్తుంది. దూరంగా కనబడే ఆ గోళంకేసి చూడు, అక్కడనుండి వెలుగు రావడానికి ఆ వేగం చొప్పున మూడువేల సంవత్సరాలు పడుతుంది - మీ భూగోళం కాలమానంప్రకారం నువ్వు ఆ గోళంనుండి చూస్తే యీ సోక్రటిస్ విషంతాగేఘట్టం చూస్తావు. ప్లాటో, గౌతమీపుత్రశతకర్ణి, చోళరాజు, లంకేశ్వరుని చెల్లెలు శూర్పణఖ నీదగ్గరకి వొచ్చారనుకుంటున్నావు. వాళ్ళు రాలేదు. నువ్వే వాళ్ళదగ్గరకి కాలం - స్థలం ఏకమైన నాలుగో పరిమాణంలో వొచ్చావు.

ఆ గోళంనుండి చూస్తే సీజర్ హత్య కనబడుతుంది. ఇక్కడనుండి విజయనగర సామ్రాజ్యపతనం కనబడుతుంది.

కాలానికి ముందువెనుక లేవు. అది స్థలంలో బంధింపబడివుంది. ఆ స్థలం భూగోళానికి సంబంధించింది. అయితే ఒక దృశ్యం చూస్తావు. మరోకోణంనుంచి మరో దృశ్యం చూస్తావు. ఘట్టాలకి మొదలు అంతం లేవు. అవి వుంటూవుంటాయి. తిలకించే వాడు ఎప్పుడు ఎక్కడ వున్నాడో — దానిమీద ఆధారపడు తుంది ఆ వుండిపోవడం' అనేది.

'ఎంత ఉపన్యాసం చెప్పారయ్యా. మేడని కాస్త కిందకు దించమంటే' అన్నాను.

దించారు.

'ఎక్కడ దించను?' అని అడిగారు.

'ఎక్కడ ఖాళీవుంటే అక్కడ' అన్నాను.

'ఎక్కడా ఖాళీ లేదు' అన్నాడు 'లెనిన్'.

కిందకి చూశాను. ఎక్కడా విశాలమైన బైళ్లు లేవు. అన్నీ నగరాలు, నదులు, పంటపొలాలు, కర్మాగారాలు.

కాస్తంత ఆకుపచ్చనేల వుంది అది నరసయ్యగారి పొలంట. దానినిండా నూనెగొట్టాలు పెడతారుట. అక్కడ ఓ స్తంభం పాతాలంటే, పన్నులుట, పత్రాలుట, ఒడంబడికలుట. నా స్వంతపొలం ఓ రెండెకరాలు వుంది ఆ ప్రాంతంలో స్తంభం పాతించండి అన్నాను. మా కరణంగారు సహాకరిస్తారు, కనుక్కుందాం అన్నాను. ఐన్‌స్టీన్ మళ్ళా నవ్వుతూ మొదలెట్టాడు.

'మీ భూగోళం కాలమానంప్రకారం ఆ ప్రజ నలభై ఏళ్ళు ముందుకు సాగారు. పద్దెనిమిది పంచవర్ష ప్రణాళికలు అమలుజరుపుకొని భూమిని పంచుకొని యంత్రాలద్వారా

వుత్పత్తి అభివృద్ధిచేసుకొని సుఖంగా వున్నారు. మీ వూరి కరణం, మునసబులు చనిపోయి పదేళ్ళయింది.'

ఏం చెయ్యను.

నా గాజుమేడకి చోటే లేదా!

రెండుపనులు జరగాలి. నా గాజుమేడ భూమిదగ్గరగా వుండాలి. అందులోకి జనంఎక్కి-వొచ్చే నిచ్చెనలాంటి పరికరం వుండాలి. అందుకు 'లింకన్' సలహాపైన రెండు స్తంభాలు లేవనెత్తించి వాటిమీద ఎత్తుగా నిలబెట్టే ఏర్పాట్లు చేశాడు 'బెంజమిన్ ఫ్రాంక్లిన్'. అతనికి గాలిపటాల ఆటంటే యిష్టంట. నా మేడ ఓ గాజు గాలిపటంట.

ఇప్పుడు బాగుంది. భూమి కనబడుతోంది. స్వేచ్ఛగా, హాయిగా, ఏకాంతంగా వున్నాను. ఇంక వినోదించవచ్చు. 'నెఫెర్‌టిటి', 'కాషేన్', 'ఆన్‌బోలిన్', 'మేరీ పిక్‌ఫోర్డ్', 'మైత్రేయి', మల్లమ్మ, మాంచాల – వీరందర్నీ రమ్మన్నాను. తాన్‌సేన్, సైగల్ గానం సాగించారు. రంగాజమ్మ నృత్యం సాగించింది. పిరుదలతో లయకలుపుతూ ఆమెభుజాలు ఎగురుతున్నాయి. వినాస్యానికి నడుం కాసేపు సన్నబడి, కాసేపు పెద్దదై కళ్ళల్లో కామం కదిపిన కాంతులు నల్లగా, తెల్లగా దాగిలి మూతలాడుతూ భక్తితో కందిన చెక్కిళ్ళు, శృంగారంతో ఎర్రగా అదిరిన పెదవులను చూసి సిగ్గుపడి, నమ్రత, కవ్వింపు నుదిటిమీద ముంగురులమధ్య యిరుక్కుని, జెడలో బంధించబడి, మెడలో దర్శనమిచ్చి, నరాల ఫిరాయింపులో రక్తించిందిన చర్మం మెత్తటి వెలుగు ఆమెనవ్వులో కాంతికి తట్టుకోలేక బొడ్డులో అంతర్ధానమైన దృశ్యంతో చైతన్యం గోల్పోయింది

ప్రాగుబోతున్నై, పశువ్వున్నై, కేంద్రం గోల్పోయిన ఎలక్ట్రాన్‌లా, పరిధిలేని సున్నాలా, కోణాలులేని త్రిభుజంలా.

*　　*　　*

ఏదో చప్పుడు—ఏవో ధ్వనులు. కిందికి చూశాను. క్రింద మనుష్యులు యిటుకేసి చూసి నవ్వుతున్నారు. కొంప మునిగింది. గాజుమేడలో పేచీయే యిది. ఏదో రహస్యంగా చెయ్యడానికి వీలులేదు. కిందవారు చూస్తున్నారు. వాళ్ళకి వెటకారమా. ఆ గొడవ ఆపుచెయ్యమని నానా ఫర్నవీస్‌ని పంపించాను. నే కూడా వెళ్ళి కనుక్కుంటా నన్నాడు నెపోలియన్.

తిరిగొచ్చి చెప్పారు. క్రిందవాళ్ళు నా కేసి చూడ్డం లేదనీ, వారివారిపనుల్లో నిమగ్నులైనారనీ, పైకి చూశారంటే ఏ గ్రహణమో వుందనుకొని చూసివుంటారనీ, నేను కంగారు పడనక్కరలేదనీ హామీ యిచ్చారు. అయినా నాకు భయం గానే వుంది.

'అవును. నీ జీవితం అంతా భయాలపుట్ట. ఈ నగ్న సత్యాలు, యీ వినోదాలు ఏమిటో తెలుసా? నిన్ను కనగానే మీ అమ్మకి జబ్బుచేసింది. నువ్వామెపాలు తాగలేదు. మరో దాదినిపెట్టి పాలిప్పించారు. ఆమె ప్రేమించిన వ్యక్తి ఆమెని మోసగించి వెళ్ళిపొయ్యాడు. ఆ భగ్నహృదయంతో నీకు స్తన్యంయిచ్చింది. ఆ భయాలు, అనుమానాలు, భగ్నవాంఛలు నిన్నుపట్టుకొని పీడిస్తున్నాయి. నిన్నుగురించిన యథార్థం తెలుసుకుని యిప్పుడే యీ ఏకాంత కామకలాపాలు విరమించు' అన్నాడు ఫ్రాయిడ్.

'నీ చేత యిల్లాంటి సిద్ధాంతాలు చెప్పించేటందుకు, బాల్యంలో నీ అనుభవమూ ఏమిటో జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుని, ముందు నీ అంతరంగికాన్ని నువ్వు పరిచేసుకో' అని మందలించాను

దీన్ని హర్షించాడు ఏడ్లర్.

'ఇప్పుడింతకీ చెయ్యవల్సింది వొకటుంది. నాకు పైవాళ్ళు కనబడాలి. కాని పైవాళ్ళకిమాత్రం నేను కనబడకూడదు. అట్లాంటిగాజుని కనుక్కోటం విజ్ఞానశాస్త్రవేత్తలు' అన్నాను.

'న్యూటన్' కనుక్కుంటా నన్నాడు. కాని దానికి కావాల్సిన పరికరాలు భూమిలో ఉన్నాయి కొన్ని వెలుపుంది పనివాండ్రు చాలాకాలం శ్రమపడాలి, అన్నాడు. తెప్పించమన్నాను. అలెగ్జాండర్ తన సైన్యాన్ని తప్పించాడు. కుతుబ్ మీనార్ కట్టిన కూలీలు సిద్ధమయ్యారు. అంగ్ కోర్ వాట్, మజ్దూరు లొచ్చారు. పరికరాలు యిక్కడికి తెప్పిస్తే పనికి పూనుకుంటాంగాని, మేం భూలోకంలోకి మాత్రం వెళ్ళమని ఖచ్చితంగా చెప్పారు. మరెల్లా?

భూమిమీద పనివాండ్రని వినియోగించండి అని వీరేశలింగం పంతులుగారి సలహా.

'వారికి వేతనాలివ్వాలి. పైగా చరిత్ర సమకూర్చిన ఆస్తిపాస్తులు అనుభవిస్తూ, ఏమీ పనిచెయ్యకుండా, వినోదించే యీ చరిత్రస్వామిత్వం పెంపొందించేటందుకు రమ్మంటే ఆ పనివాండ్రు రారు. వారంతా ఏకమై ఒక ఉద్యమం లేవదీసి, విప్లవంచేసి నీ గాజుమేడ కూలదోస్తారు' అన్నాడు కారల్ మార్క్స్.

'వినోదం, తీరిక, కాలక్షేపం లేకపోతే సంగరికతే లేదు; కళాసృష్టి లేదు; పోషణ లేదు. ఇటు గూడు, స్తంభాల క్రింద కార్లు, ట్రాములు, రైళ్ళు, యంత్రాలు, పొగ, తారు, కరిగిన ఇనుము, అతికిన ఉక్కు — యీ కృషి అంతా ఎందుకు? తిండీ, బట్ట సంపాదిస్తాయా? నిత్యజీవితంలో సౌందర్యం అక్కర్లేదా? ఆత్మవికాసం గ్రంథాలలో సత్యాన్వేషణ, వైజ్ఞానిక చింతన అక్కర్లేదా?' అని అడిగారు 'విలియమ్ మారిస్', 'సామ్యుయల్ బట్లర్లు.'

'అవన్నీ ధనికులు బీదల్ని ప్రతివంచడానికి కల్పించిన మాయతత్త్వం. ఏ సృష్టి జరిగినా ఆకలిద్వారానే' అన్నాడు ఏంజెల్స్.

కిందవాళ్ళకి కనబడకుండా పై బంగ్లాలకి, నేలకి ఏదేనా లేపనం పుయ్యమన్నాడు 'షావెల్'. అలాగే చేశారు.

అది వద్దన్నాడు గాంధీగారు. పదిమందీ ఆక్షేపించే పని మనం ఏకాంతంగా చెయ్యకూడదన్నారాయన. భూలోకంలో వారినందర్నీ రప్పించి, నా గంటసేపు, చరఖాలు త్రిప్పి, దారాలు ధరించమన్నారాయన. నేనేం చెయ్యను? ఆయనంటే భయం నాకు. నెలరోజుల కోనాడు ఉపవాసం వుంటానని, ఆరోజు ఆయన సిద్ధాంతాలను స్మరించి, రాట్నం వాడుకుంటాననీ వాగ్దానం చేశాను.

'నువ్వు పాటించలేని వాగ్దానం మాత్రం చెయ్యకేం' అని నవ్వుకుంటూ వెళ్ళాడు మహాత్ముడు.

మళ్ళా గానం, నాట్యం, కవిత్వపఠనం మొదలు పెట్టారు.

సారాబెర్ నార్ట్ శకుంతల, హరిప్రసాదరావు దుష్యంతుడు–నాటకం. తుంగల చలపతి సక్కుబాయి, జేమ్సు బాస్వెల్ ఆమెభర్త, మరో నాటకం.

ఖలీల్ జిబ్రాన్ ప్రేమగేయాలు; బాడిలేర్ బూతు పద్యాలు; ఈసప్ పిట్టకథలు; అనార్కలీ విషాదప్రణయం. నేనును వాటిల్లో కలిసిపోయి, విడిపోయి, నన్ను వెదుక్కుంటున్నా. 'ప్రేక్షకు లేరీ?' అన్నాడు సోక్రటీస్.

'ఇప్పుడేమిటి నేను ఆనందిస్తుంటే' అన్నాను.

'పిచ్చివాడా – నువ్వు ఆనందించడంలేదు. నిద్రపోయ్యావు. నిద్రలో కల – అంతే; ఈ కళాకారు లెవరూ రసికులు లేనిదే వుపక్రమించరు – లే, లే. కళ్లు తుడుచుకో' అని కదిపాడు సోక్రటీస్.

అవును, ఎవ్వరూ లేరు. ఏదో కల. ఎక్కడినుంచో పేడవాసన, తారుకంపు – అబ్బ! పొగ – నుసి – కళ్ళల్లో పడుతోంది. ఏమి టిదంతా?

ఇవన్నీ భూమినుంచి బైలుదేరిన వాసనలు, చప్పుళ్ళు, దృశ్యాలు, అన్నారు నలుగు రైదుగురు. ఇవన్నీ ఆపుచెయ్యమని చెప్పొస్తానని 'మహమ్మద్ గజనీ' వెళ్లాడు.

వాళ్ళేదేమీ ఆపరుట.

మేం అందరం వెళ్ళి చావదన్ని చక్కావొస్తాం – అన్నాడు గురజాడ.

'యుద్ధం తగదు – మన మేడ మరోచోట పెట్టుకుందాం' అని అశోకుడి బోడిసలహా.

పైగా మన మేడేమిటి? ఇది నా మేడ ఈ ముగాలంతా రాత్రీ పగలూ యిక్కడే వుంటూ నా ఏమిటి కొంపతీసి!

అందర్నీ అవతలకి పొమ్మన్నాను. ఒక్కసారిగా శ్మశానాలు తెరుచుకున్నట్లుగా నవ్వులు ప్రతిధ్వనించాయి. ఒక్కసారిగా గాజు మేడ కదిలినట్లయింది.

రొగుర్చుకుంటూ చక్కా వొచ్చాడు. వాత్స్యాయనుడు.

'నా కామసూత్రాలు చదివి యీ మొగాళ్లు ఆడాళ్లు సంతోషంతో బలం తెచ్చుకున్నారు. నీ మేడ స్తంభాల్ని వూపేస్తున్నారు' అన్నాడు.

'ఏం, ఏమొచ్చింది?'

'ఏమొ. నా శ్లోకో కట్టుకుంటారట. వినోదశాలట; యీ స్తంభాలు అడ్డంగా వున్నాయిట; తియ్యకపోతే వూడ పీకుతామంటున్నారు' అన్నాడు.

'అందరూ వెళ్ళి విషయమేమిటో కనుక్కోండి', అని గర్జించాను.

సమాధానం లేదు. ఎవ్వరూ మాట్లాడరు

ఆఖరి కన్నాడు అరిస్టాటిల్ మీరా మనుషులు చరిత్రలో కెళ్లాల్సిందేగాని, చరిత్రలో మనుషులు మీ దగ్గరికి రారు. వారి కంతటి నిజాయితీ.'

ఏడిసినట్లే వుంది.

'పోనీ మేడ మరో చోటుకి మార్పించండి' అన్నాను.

టపీమని ఒక రాయి కిటికీ అద్దం నేలమీద పేలింది. గాజుముక్క పగిలింది. మరో రాయి; మరోటి. నేల ముక్కలవుతోంది. ఏమిటిదంతా?

'కిందవాళ్ళు స్తంభాలని కదల్చలేక మేడమీదికి రాళ్ళు విసురుతున్నారు' అన్నాడు వీరేశలింగం.

'ఒప్పుకోరండి' అని పైకనేశాను

'నువ్వు వాళ్ళనిమోసి కోర్కగలిగావా?'

ఏ వేదన? షేక్స్పియర్. 'ఏదీ మనసారా చెయ్యలేవు. నీకు స్నేహం కావాలి. మనుష్యులు పనికిరారు. ప్రేమ కావాలి, భార్య చాలదు; గట్టిగా, తీవ్రంగా, బలంగా, స్వేచ్ఛగా ఏ ఉద్రేకానికి లొంగిపోవు; అన్నీ సగంసగం ఏడుపు; మూతి బిగించి ముద్దుకోరుతావా? చేతులు వెనక్కి కట్టుకొని కౌగలింపా? నీ కన్నీ కాస్త కాస్త, కొంచెం కొంచెం కావాలి. దేనికోసం కృషిచెయ్యవు. ప్రతిదీ లభించాలి చీమ కుడితే ఆవలేమన్; ప్రేయసి బుగ్గగిల్లితే తలవంపు–నీ గర్వం, నీఅహం, నీ క్రౌర్యం, నీ కామం, నీ నీచత్వం, నీ అల్పత్వం – అన్నిటికి సాక్షి నీ గాజుమేడ. అది కూలి అందులో హతమవ్వడమే నా విషాదాంత నాటకాంతం – నీ జీవితాంతం...'

రాళ్ళు పడుతున్నాయి పొగ దట్టంగా అలుముకొని, చీకటిచేస్తోంది.

'పోనీ నన్ను దించివెయ్యండి – మా మనుష్యుల్లోకి, భూమిమీదకిపోతాను' అని దీనంగా కోరాను.

ఎవరో నవ్వుతున్నారు. ఆ నవ్వు గుర్తుంది – ఐన్‌స్టీన్. 'నువ్వు భూమిమీదికి పోలేవు', అన్నాడు కచ్చితంగా.

'ఎందుకు పోలేను?'

'నువ్వు నలభై ఏళ్ళ క్రితం గాజు మేడ పూర్తి చేశావు. భూలోకం కాలమానం ప్రకారం ఇప్పటికి మరో నలభై ఏళ్ళ యింది. నీ ఆయుర్దాయం డెబ్భైఏళ్ళు. అంటే ఏమున్నమాట!'

బిక్క మొహం వేశాను.

'నీకు లెక్కలు రావు. నువ్వు చనిపోయి పదేళ్ళయింది, మీ కాలమానంప్రకారం'.

'అమ్మయ్యో బాబో' అంటూ శోకాలు మొదలెట్టాను.

'ఏడవకు. చచ్చినా, బ్రతికినా నీలో మార్పులేదు. ఏదో కృషిచేసి, ఏకాంతంగా ఆలోచన సాగించి, దీక్షతో మహా కార్యం సాధిస్తానన్నావు, మొదట్లో. నువ్వు సాధించిం దేమిటి? చచ్చింతర్వాతకూడా ఆ చేష్టలే. ఆ అవతారమే, ఆ తికమక ఆలోచనలే. కాబట్టి పాఠం నేర్చుకో. బ్రతుకుండగానే నువ్వు ఏదన్నా సాధించాలి, చచ్చింతర్వాత కాదు'.

'ఇంక నే నెక్కడ బ్రతికేది – ఇంతటితో సమాప్తి'

నీ లోకం లెక్కలప్రకారం సమాప్తి. కాని మరో గోళంలో, మహా దృక్పథంతో, నువ్వు బ్రతికేవున్నావు. అదే మానవుడి చరిత్ర. దూరంగా ఆ గోళంకేసి చూడు. అందు లోంచిచూస్తే నువ్వసలు పుట్టనేలేదు.

'మరి ఈ అనంతవిశ్వంలో . . .'

'విశ్వం అనంతం కాదు. దానికి పరిమితి వుంది. నువ్వాను కున్న యీ విశ్వంలో ప్రయాణంచేస్తే, మళ్ళా తిరిగి యిక్కడికే చేరుకుంటావు. శూన్యం గుండ్రంగా, వొంగివుంది. బత్తాయి పండుమీద చీమ నిరంతరం తిరుగుతూ, విశ్వం అనంతం అను కుంటుంది. అంతే నీ బతుకు'.

చచ్చినవాడికి — నాకీ మేడలో కాపరం ఏమిటి? ఏదీ ఒక్క రాయి యివ్వు, పగలకొడతాను. ఈ గాజుపెంకులన్నీ కూలి క్రింద మనుష్యులమీదపడి చస్తారు. నా కసి తీరుతుంది'

'చచ్చినవాడివి ఇప్పుడైనా దయలేదా? మనుష్యుల్ని ప్రేమించలేవా? నీ గాజుమేడ నువ్వే పగలకొట్టుకో — కాని క్రింద మనుష్యులమీద పడదు. మరో గోళంవైపు ఆకర్షింపబడే అణువులు గాజులో వెయ్యించానని చెప్పానుగా. ఈ ముక్క లన్నీ మరోగోళంలోకి పోతాయి.'

'మరి నేను?'

'ఇంకా 'నేను' అనే భావిస్తున్నావా? ఇంక నువ్వులేవు. ఆ గాజుపెంకులమధ్య ధ్వంసమై పరిమితిగల విశ్వంలో, గుండ్రముగా తిరిగి తిరిగి యిక్కడికే చేరుకుంటావు'

మనుష్యులు వేసిన రాళ్ళలో ఒక రాయి తీసి బురుజు మీద విసిరాను. అందులో 'రవివర్మ' కూర్చుని ఏవో చిత్రా లకి మెరుగులు పెడుతున్నాడు. అతనికి తగిలింది రాయి.

అతనికి కోపంవచ్చింది. ఆ సీసాలు, ఆ కుంచెలు తీసి బురుజుకేసి కొట్టాడు. ప్లాటో వాయిస్తున్న 'హార్ప్' తీగలపై అపశ్రుతులు మోగించి నా మొహాన కొట్టాడు.

'ఈ సగంచచ్చిన మానవుడు చరిత్రలో అమరులమైన మనల్ని కించపరిచాడు; దూషించాడు—పైగా రాళ్ళతో హింసి స్తున్నాడు. మనం అతనికోసం పడిన శ్రమంతా వృథాఅయింది. కృతఘ్నుడు; ఊరుకుంటారేం! ఇతన్ని అనామకుడుగా చేసిపా రెయ్యండి. తన్నండి, హింసించండి' అంటూ 'సిసిరో' 'శ్రీనివా సశాస్త్రి'లు తమ గంభీరోపన్యాసాలతో పురిగొల్పుతున్నారు.

పిరమిడ్లు వూడబీకి ఆ రాళ్ళతో నా గాజు మేడని పగల గొడుతున్నారు. హంపి, హరప్ప, మొహంజదారో, చైనా, హాడ్రియన్ గోడలు – అన్నీ వూడలాగి నా మేడని కొడుతున్నారు. క్రిందినుంచి మనుషులు రాళ్ళతో నేలని పేలుస్తున్నారు. పైన, కింద, ఎడమ, కుడి అన్నిదిక్కులనుండీ రాళ్ళు పెంకులు, బాణాలు, గొడ్డళ్ళు, పారలు, కంచుచెంబులు, ఇనుపబల్లాలు, విమాన విధ్వంసక తుపాకులు, ఆటంబాంబులు అన్నీ పేలిపోతున్నాయి.

పెద్ద చప్పుడైంది. చరిత్రలో స్త్రీలు ప్రియుల్ని తమ రొమ్ములమీద హత్తుకున్నప్పుడు చేతిగాజులు పగిలినచప్పుడు; సముద్రగర్భంలో కోటి ముత్యపుచిప్పలు విడి ముత్యాలు పగిలినట్లు, పగతో నియంతలు పళ్ళు పటపట కొరికినట్లు, బీదలైన వృద్ధులు చలికి తట్టుకోలేక కొట్టుకుంటున్న పళ్ళను బిగించినట్లు, ప్రేమతో దైవం పిలుస్తుంటే వినిపించుకోక సమాధిలో కెళ్ళిన భక్తుల గుండెకాయలు పగిలిన చప్పుడు . . . నా గాజు మేడ కూలింది.

* * *

జారిపడి ముక్కలైంది టీ కప్పు. పెండ్లికి స్నేహితు డిచ్చిన కానుక టీసెట్టు – సెట్టులో మిగిలిన వొక్క టీకప్పు. మిగతావి, వారూ వీరూ తీసుకుపోయ్యారు. ఇదొక్కటే మిగిలింది. ఇది కాస్తా పగిలింది. ఆ సమయంలో ఆమె స్నానాని కెళ్లడం వొక అదృష్టం. గబగబ పగిలినముక్కలు ఏరి, ఎత్తి పారేస్తూ, ఆ కొద్ది విషాద మధుర క్షణాలలో నే కన్న పగటి కల నా గాజు మేడ!